

L'Estiuada

Periòdic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu

Any VII

Sant Hilari Sacalm, 17 Juliol de 1914

Núm. 74

El Secretariat Municipal

Afortunadament el projecte creant un còs pel secretariat, ha vingut a posar en pública discussió l'importància d'aquells funcionaris municipals. Afortunadament, repetim, aquell projecte pot ser la base feconda per a despertar l'opinió, infonent-li una elevació que en general no té i arribant fins a tractar com se deu al secretari municipal.

Volem dir que'ls secretaris els hauríem de fer nosaltres els ciutadans mateixos. Hauríem de volguer que ells fossin tan respectats, tan endefora de les passiones i les lluites estultes com aptes i capacitats per exercir el seu elevat càrrec. I avui tot això manca. Aquesta és la veritat.

El secretari és per la carencia de vida municipal un poderosíssim element del municipi; serà sempre, fins quan existeixi un gran esperit cívic, un orgue tècnic amb funcions importants. Però ell que avui té i tindrà una tan grossa significació, no és ni respectat ni considerat. És un instrument subjecte a les intrigues baixes i als impulsos miserables; el seu sou i la seva dignitat estan a l'albir i al caprici dels que no's mouen pas per esperit patriòtic. Però en canvi és dolorós haver de consignar que'l secretari tampoc té en molts cassos la suficiència que deuria tenir. A voltes és ell qui fomenta i dirigeix les lluites baixes; a voltes és ell qui no sent ni sab concebir el municipi.

No's pot exigir als secretaris de les viles un gran caudal de coneixements, ni'ls necessita. Però deuria tenir aquella preparació, més que res tècnica, que li fés veure lo que és i representa el municipi; deuria el secretari saber concebir a aquesta entitat com quelcom enlairat i ideal; aixís sabria mirar enlaire i al menys en mig d'aquets naufragis de la vida i administració locals, sobresurtiria la seva figura forta, saturada de patriotisme, senyalant el camí de les opulencies. Aixís hauríem de volguer que fós el secretari: ell, l'home tècnic, posseït d'ideals i de patriotisme i nosaltres uns auxiliars fervents de l'administració i de la política municipal.

Per arribar a la creació d'un bon secretariat, cal que aquest tingui totes aquelles garanties que impossibilitin la seva separació del càrrec sense motiu justificat. I en aquest sentit les que s'exigeixin no'ns assemblaran impertinents ni excessives. La realitat ens mostra atropells, i encara han aminorat, que no deuen ser factibles. També és precís dotar bé a aquest empleat municipal, i adhuc no sent-ne partidaris, tampoc sembla abominable el que ara per ara la llei marqui una escala de sous.

Però tot això tampoc seria prou. És necessària una certa preparació i per a logar-la a Catalunya comptem amb una Escola de Funcionaris creada per la Diputació de Barcelona mirant especialment aquesta finalitat. Aquesta Escola que nosaltres tenim i l'Estat no ha sapigut crear, sobretot per l'acció que's proposa desenrotllar, és Escola de preparació i de sanejament en la vida local: ella pot donar fibra al secretariat renovant-lo i donant-li l'encuny que necessita. El sistema d'oposició cada dia més fracassat, perquè vé a ser com un salt i la capacitat no s'adquireix saltant sinó fent passos curts, hauria de ser potestatiu dels municipis l'exigir-lo.

Naturalment que obligatoria o voluntaria, l'oposició deu fer-se sempre a Catalunya. Aquest és un principi axiomàtic: en contra

d'ell no hi ha cap raó: en aquesta com en les demés carreres no més hi ha en contra la raó de les conveniencies pertorbadores que'ls senyors del centre manejen injustament, en plè deliri centralista. Nosaltres que som ciutadans d'un petit municipi i que pel mateix amor a ell i a Catalunya el volem fort i potent i volem forts i potents tots els municipis i tots els elements de la Patria, única manera de que aquesta esdevingui la Patria viva, nosaltres, deiem, fem aquestes consideracions mirant el projecte de llei presentat al Senat, i de cara a

la vida municipal de les viles, per la qual des del moment és una amenaça el projecte en quan volguent midar per un mateix rasser tots els territoris de l'Estat, crea un nou *cuerpo* que per nosaltres sempre té inconvenients —oposició indeterminada, trasllat, antiguetat, etc.— i si en el projecte no són ben marcats, ja vindrien. Ademés de que seria un greu atentat a l'autonomia municipal sense justificació.

F. CULI I VERDAGUER

La evolució del Nacionalisme Català

Una obra de Renaixement

II I DARRER.

Una de les virtuts que més gloriosament resplendeixen en la obra del doctor Martí i Julià, a través d'aquesta col·lecció d'articles, suara publicada, és la seva forta i pura austeritat. Tot poble—proclama fermament, emportat per la victoriosa correntia de la seva amor—deu renunciar a la seva més alta grandesa si aquesta ha d'ésser pagada amb dolors morals, amb sang o vida dels homes, de les dones, de les verges o dels infants, amb els goigs i els dolors dels quals ens hi hem de sentir germanívolament confosos.

I és tan intensa l'amor humana del doctor Martí i Julià, que totes les seves més preuades afeccions, els seus patriòtics anhels, les seves lliberalíssimes frisanques, es presenten davant d'ell amb la viva estructura d'un humanal organisme. Per això no hi ha majestat, ni poder, ni grandesa que sobrepuji davant del seu ulls l'ardenta sobirania de la gota de sang que vivifica la divina forma del cos humà, ungint-lo amb la claretat i la invicta poianxa del pensament que deslliura i empeny la humanitat per les eternes vies del seu perfeccionament.

Aixís, el doctor Martí i Julià no pot sentir-se «imperialista», en el sentit absorbent que vol donar-se al mot. Perque aquest imperialisme mig-evil no enclou sino una tirania contra la qual deu revoltar-se tot esperit lliure; perque aquest imperialisme és una cruenta immoralitat, que la veritable austeritat repelleix i condemna.

Hi ha un imperialisme intern de la personalitat, que aquest sí que batega en tota l'actuació del doctor Martí i Julià: és l'imperialisme de l'ideal transcendent i fent-se visible en tots els seus actes; és l'essència del principi ideològic que anima el nostre ésser, informant i posant el seu llevat a totes les manifestacions de la nostra vida individual i col·lectiva, no transigent amb res que'l pogués decandir o anorrear. Heu's-aquí la intransigència que plana damunt de tota la obra del doctor Martí i Julià. Aquesta intransigència, aquesta subordinació implacable del què és accidental al què és essencial, té en ell quelcom de la fatal intransigència de la vida amb la mort. Els ideals que transigeixen son ideals que moren: aixís com en les modalitats conservadores, aquestes modalitats que'ls pobles van abandonant en el llur camí, tota transigència amb el medi ambient és lloable per tant que aquesta transigència suposa la incorporació d'aquella modalitat a un medi superior en l'ascendent gradació dels ideals que viuen en l'espiritual bategar d'un poble, en els ideals avençats aquesta concessió és vituperable per quant la inestabilitat que neix de la desaparició d'aquella força extrema, determina una efectiva regressió en el medi ambient que és forçat a restablir el seu equilibri. Per això les classes reaccionaries neguen sempre que aital sigui el llur caràcter; per això els ideals avençats afirmen constantment la llur característica progressiva: perque aquella negació que en les primeres és el desesperat aferrament a la vida del naufrag que sent com el pes del seu

propi ésser l'enfonza, aquella transigència, en els altres, seria una precipitació a la mort. I el doctor Martí i Julià, qui porta el seu propi ésser regit per el ritme dels més moderns ideals, és intransigent en els seus principis—i és lògic i fatal que ho sigui—no per frèvola vanitat ni per personal altivesa, mes per harmònica i profunda i sotsmissió a aquella llei suprema que imprimeix a tots els objectes de la Natulalesa, una normal i vaga aspiració de perpetuar la llur vida, adaptant-se a aquelles formes o caràcters que més eficaçment tendeixin a fer-los inexpugnables a la mort.

I aquest mateix sentiment, aquesta mateixa frisança d'immortalitat que abraça les coses vives, aquesta immortalitat que amb tanta vehemència desitgem per a tot allò que és per nosaltres dolçament estimat, és el que ha impulsat al doctor Martí i Julià a incorporar el catalanisme literari i polític, ideal mortal d'una època i d'unes generacions, a l'eterna immortalitat dels ideals humans, fonent amb la roenta flama de l'amor, les aspiracions de Catalunya amb les aspiracions de la humanitat sencera.

Heu's-l'aquí la obra del doctor Martí i Julià. I diem que és «una obra de Renaixement», perque en ella hi ha quelcom d'aquella reencarnació dels ideals en les formes vives de la Naturalesa, que va informar el gran Renaixement clàssic dels segles XV i XVI.

Diu que Leonardo da Vinci, obligat una vegada a escoltar les imponderables lloances que un gran erudit de la seva època tributava als autors antics i l'esforçada defensa que feia de la profitosa conveniència d'imitar-los, es va limitar a oposar a l'enfarfegat discurs, la sublim senzillesa d'aquestes paraules:

—Aquell qui pugui beure de la font, no anirà pas a beure de la gerra.

I, essent aleshores preguntat de què era per a ell la font de l'art, si tan sols com a gerres considerava els antics genis, va respondre ingenuament:

—La Naturalesa...

Aixís el Nacionalisme català. Els antics doctors de l'ideal, cercaven en els vasos sagrats de la tradició la raó d'existència, l'essència immortal del Catalanisme.

Quan heu's-aquí que'l doctor Martí i Julià descobrint en l'inquiet malestar del nostre poble, els efectes de l'esclavatge nacional, i reclamant en nom d'aquesta vida torturada, les llibertats que han d'apagar el seu dolor reenmenant-la per l'ample llit del seu lliure i fecundant debates, realitza la gloriosa encarnació de l'ànima de Catalunya en el cos bategant del poble, com repetint als antics doctors de l'ideal, aquelles paraules, plenes de relleu, del suau filòsof de Vinci:

—«Aquell qui pugui beure de la font no anirà pas a beure de la gerra».

I l'eterna font de tot ideal és la vida: aquesta vida que fa turgent la nostra carn i encén el nostre esperit; aquesta vida que, en l'etern refflorir de la terra i de les generacions, és immortal com les divinitats.

MANEL ALCÁNTARA I GUSART

LA MANCOMUNITAT

I L'ESPERIT PROVINCIAL

Hauríem volgut que la Mancomunitat un cop creada hagués comptat amb medis suficients per la seva vida administrativa elemental: si al començar de funcionar no podia exercir la funció suprema que li pertoca, al menys deuria estar proveïda de lo indispensable perquè no fós un organisme sense influència eminentment pràctica, perquè tingués els medis necessaris a tot organisme per existir com a tal. An això es deu anar i es va. I en aquest sentit probablement s'haurà d'acceptar el criteri raonadament exposat i sostingut quan fou hora, per l'*Unió Catalanista*. Tal criteri era el de «volguer que la Diputació General de Catalunya tinga com a facultat primordial la de contribuir als gastos de l'Estat amb una quantitat convinguda, deixant a la Diputació de Catalunya la facultat que altrament és natural d'arranjar-se a la seva vida interna a lo que fa referencia a distribució de tributació i aplicació interna dels medis econòmics per la normalització de la seva vida social». Aquest concert econòmic amb l'Estat, ademés de caracteritzar a la Mancomunitat, segurament seria la base per obtenir amb menys dificultat aquelles atribucions que avui a causa de l'excessiva centralització té l'Estat en tots els rams.

Però la Mancomunitat, adhuc sense medis, és l'organisme representatiu de la nostra terra, és el condensador de la seva espiritual unitat, d'aquesta unitat que és la força de Catalunya i el nervi de tots els elements que la componen. És l'unitat ètnica que ademés es manifesta com a nucli industrial i comercial. La Mancomunitat per això té l'ardorosa consagració de tots els catalans i en ella hi veiem la Catalunya del demà. Amb paraules meravelloses l'*Unió Catalanista* expressava lo que significava la Mancomunitat al ser consultada per la Comissió mixta de Diputacions:

«Aquesta Diputació General—deia—és absolutament necessaria, perquè sols ella pot ésser l'organisme vivificador de la nostra Terra, car amb aquest caràcter representatiu general, serà el veritable determinador de l'unitat espiritual de Catalunya, per la funció, per l'actuació, per la vida serà on se formarà el nucli concrecionador de la nostra conciencia nacional, que's troba tan i tan disgregada. S'haurà acabat lo fraccionari; se posarà fi a les contradiccions, tota Catalunya viurà de la seva vida total; cada comarca, cada poble, cada català, se sentirà en el conjunt, i el conjunt se sentirà viu i fort en cada un dels seus elements; se recomençarà la Patria viva, la Patria orgànica, la Patria fisiològica, per la qual tot és igualment important, de lo més ínfim a lo més poderós, i per a la qual unitat i la consubstancialitat de totes les funcions socials, de tots els sentiments de la terra, de totes les energies i activitats, de totes les empreses, ha de fer que tot eixi de tot i el tot en rebi el corresponent benefici, de perfecció i de riquesa».

Però els senyors que formen majoria a l'Ajuntament de Girona, chorejats per algún periòdic de la mateixa ciutat, s'han erigit i sembla volen continuar essent-ho els defensors del provincialisme, però del provincialisme més pobre i raquític. I això ens porta a la mà el que'ns fem càrreg dels seus arguments concretament, combatent-los, cosa per cert ben fàcil. Així a l'ensem que il·lustrar a l'opinió enfortint l'esperit patriòtic, pronunciarem al-

tra volta el nostre vot a favor de la Mancomunitat i en contra del criteri provincial esquitit que sustenten varis regidors de Girona, *provincia* a la qual perteneixem en virtut de

lo que disposà el R. D. que repartí el territori d'Espanya en provincies.

Tot lo qual ho deixem per un altre article.

IMPORTANT PROJECTE SOBRE CAMINS CARRETERES DEL MONTSENY

Una de les coses que verament satisfà i omple'l cor de joia, és veure com hi han homes de gran cultura, que per l'amor intens que professen envers la nostra aimada patria catalana, constantment es desvetllen i sacrifiquen interessos propis i treballen amb entusiasme encoratjador, per a fer-la més gran, més poderosa, més esplendent i posar-la en condicions de servir d'espill i norma a les regions de l'Iberia.

No pot pas dubtar-se, que per les diferents victòries obtingudes, pels plans executats i pels diferents projectes portats a terme, ha sigut i és admirada i venerada pel món polític i aciansat la Catalunya ben amada.

El seu avenç en ordres distints, atrau l'admiració i consegueix per modo especial obtenir l'apreci de quants en ella tenen els ulls fixats.

Pero quan Catalunya vol s'imposar; quan els catalans de cor ferm i patriotisme arrelat desitgen obtenir un fi, consegueixen lo que s'han proposat, vencent obstacles, sondejant esculls, i aplanant els inconvenients i entrebancs que s'hi oposen, utilitzant per aital fi, la seva força que no és poca dirigida per l'enteniment gran i cervell meravellosament organitzat que adorna als capdavanters.

Veus aquí perquè havent obtingut moltes en l'ordre general es preocupen els eminents per a obtenir-ne d'altres en l'ordre particular (si val l'expressió).

Entre aquestes darreres hi figura el gran projecte d'obrir i aixamplar camins i carreteres en l'hermosa i gerda muntanya del Montseny, macis de grans proporcions que encisa i atrau l'esguard dels vers aimadors de les bel·leses naturals de la terra i dels aficionats al turisme per les gegantesques serralades.

Hem tingut ocasió de veure i admirar una i cent vegades tots els qui pel Montseny havem corregut, llocs ameníssims, paratges frondosos, calms jolius rublerts de gemat hervei que arreu arreu s'extén formant flonja catifa; cingleres amb relleixos plens de xamosa vegetació; baumes de bruna fondaria que s'endinzen pel roquer, gorgs esfereïdors oberts en el breçol pedregós pel qual remoroses rieres s'hi recorren, i per on brunzentes hi llisquen les aigües de cristallina transparència, que agomolades a voltes en llarg i estret regueró excavat en la roca viva, segueixen per ell, formant com una llarga randa de plata fosa que sobtadament en qualque ocasió es desfà — rebotant per entremig de roques abruptes — en portentosa cascada de prims i argentats filaments.

Hi hem visitat Santuaris i Ermites, que com místiques poncelles que'ls dol esclatar, solines romanen un dia i un altre en les carenes o valls de l'encontrada. I tot seguint-ho hem notat la manca de facilitats per arribar-hi i hem comentat sempre lo inconvenient que per a bona part de gent ha d'ésser el transitar per aquells mal engiponats viarans de petja insegura que daten segurament de l'època en que'ls primers mortals començaren a correr per aquells indrets.

Doncs bé, el projecte de que havem fet esment, estarà basat an el principi fonamental de resoldre i aplanar les dificultats i inconvenients amb que havem topat, per a que pugui aixís tothom fruir a ple cor, i amb gran comoditat visitar les hermosures de la muntanya.

S'és encomanada la formació dels plànols a alguns entusiastes tècnics—bellament enamorats—sócis del Centre Excursionista de Catalunya que voluntariament s'ofereixen al senyor President d'aquella associació D. Agustí C. Torres, després d'haver-los-hi explicat l'assumpte.

Contribuirà també d'una manera especial a portar a terme els primers estudis, la mà benefactora del meritíssim patrici i acabat propietari de molts terrenys de la muntanya don Ricard de Campmany, cedint pels gastos que aquells estudis ocasionin, una respectable quantitat, procedent del premi que la Excm. Diputació de Barcelona devia entregar-li, per ésser el qui més ha repoblat forestalment bo-

na part de les terres frescals i ermes de la muntanya. S'han fet també oferiments de gran valúa destinats al mateix fi, per digníssims propietaris.

L'obra magna de que parlem fou proposada, com ja segurament sabrà alguns dels nostres llegidors, pel digníssim Vis-president de la Mancomunitat de Catalunya Sr. Duran i Ventosa, qui amb zel encoratjador i amb una activitat digna de gran aplaudiment s'ocupa en encarrilar-la per a la prompta realització, fent-li ensem costat una Junta formada per sis alcaldes perteneixents a poblacions enclavades a una i altra banda de les vessants de l'alterosa serralada, quines autoritats per ésser interessades i més o menys coneixedores de l'encontrada poden per ses condicions especials coadjuvar meravellosament a l'execució d'un gest tan bellament patriòtic i encisador.

Convertir aquesta muntanya en centre d'excursionisme, és un ideal sublim!

Poguer amb automòbil o carruatge d'altra mena pujar fins als enlairats cimals de la carenada des d'on s'oviren panorames esplendents que gratament encisen, què hermós resultaria!

Còm les engrandirien els seus propietaris aquelles Ermites voltades de paratges ameníssims, fent-hi estancies per a allotjar-hi els visitants que en nombre gran hi acudirien degut a les comoditats del viatge!

Còm hi anirien per a truir del grat repòs que a tot hora hi regna!

Construïda doncs, la xarxa de camins amb bones condicions, visitarien aquells paratges, no solament els turistes de força probada i ahnegació gran, moguts per l'afició i desig de vers alpinistes, sinó que també aquells que sentint igualment marcada afició per les bel·leses naturals, no poden avui per manca de entrenament, per manca de condicions físic-organiques i per manca de mitjos apropiats, fer-ho.

Es tasca aquesta que exigeix empena i constància, però com ja sé que aquestes condicions no manquen als homes que dirigeixen la bella obra, pot considerar-se com un fet realitzat, car posseint tan bones condicions, els projectes per grans que siguin s'aplanen en mans d'homes de voluntat ferma i talent organitzador.

Avant, doncs, bons patricis, no desmaieu, procureu portar a terme el projecte de la confecció del plànol general per a poguer en hora no llunyana veure realitzada l'obra magna dels camins carreteres que en direccions diferents al Montseny creuin.

A. ARIET

Viladrau, 15 Juliol de 1914.

*
* *

Ben mereixedora és la *lletra desclosa* que va a continuació, de que's publicui a L'ESTIUADA. Bons amics i companys d'Hostalric són els que la firmen, va endregada a gentils senyoretetes i tota ella és una pública mostra de galana cortesia. Nosaltres els joves que dirigim L'ESTIUADA no solament la publiquem gustosament sinó que hi unim les nostres firmes, per altra part sempre disposades a signar una admiració per la bellesa i elegància de les damiseles d'Hostalric que saben perdonar, és segur, les lleugeres omissions tan fàcils en les febriles festes.

Lletra desclosa

A les gentils damiseles Na Maria Busquets, Germanes Gubert, Otilia Bové, Dolors Mas, Julia Piguille, Matilde Mas, Pilar Saiz, Rosa Jané, Maria Oller, Pepeta Masnou, Narcisa Serras, Rosa Corominas, Pavordeses de la Verge del Socors, Mercè Subirana, Teresa Mercader, Narcisa Bosch, Socors Ribas, Mercè Rich, Pepeta Pascual, Carme Asencio, Fausta Massaguer, Pepeta Corominas, Cristi-

na Ferrer, Francisca Saurí, Concepció Ferrer, Cristina Agell, Emilia Ferrer, Teresa López, Teresa Moysset, Maria Senas, Pepeta Moysset, Joaquina Serras, Dolors Roquet, Lluïsa Mercader, Germanes Ribot, Joaquina Riera i Consol Pascual, Germanes Soler:

El «Grop Sport» es complau en fer-vos expressio del seu agraïment, per la distinció de que per vostra part ha sigut objecte, en l'ofrena de la hermosa col·lecció de cintes que han sigut l'admiració de tothom i que indubtablement ha contribuït d'una especial manera a l'explendidesa de la Diada deportiva; ens dol solament que l'excés de treball que originà la complicada organització de les festes, ens empleés tot el temps, privant-nos de fer vos més objecte de nostres atencions, com hauria sigut nostre desig, i fent-nos cometre indubtablement alguna omisió lamentable, que esperem, gentils donzelles, indulgents amb nosaltres, ens ho sabreu perdonar.

Per la Comissió organitzadora: F. Arnau i Cortina, Martí Puigjermanal, Benet Frigola, Joan Mas, Josep M.ª Arnau, Joaquim Agell i Gaspar Serra.

Aigua picant

Els putxinelis ressuciten durant aquest mes de Juliol, mentres la població va animant-se i prenent aires de ciutat. Els putxinelis són l'espectacle diari en els cafès i ells ens porten el record d'estius passats en que en titella triomfava erigint-se en actor eminent i famosíssim pel nostre públic estival. Per en titella foren els cigars i els regals oferits per la mainada; per ell la devoció i les lloances: no més que'ls senyors i els pares procuraven amagar-les i si els putxinelis els hi agradaven amb adorable hipocresia senyalaven els seus fillets i els seus nebots: va, és cosa de criatures!—deien—.

Ressuciten en el present Juliol, com si fossin una apoteosi. I de segur que caracteritzaran per molt temps aquest mes de l'estiu, per a dormir després tot l'Agost. Ells al fi i al cap s'avenen bé amb el reculliment i si duen exaltacions en els petits són indici de la vida metòdica dels grans. La seva apoteosi no indicarà un final i majestuós epilog sinó un espectacle que floreix en una tongada de l'estiu, ja que altre no pot florir durant els dies apacibles del nostre característic Juliol.

Menys mal que encara hi han poques damiseles per les quals, com ja diguerem un dia, els putxinelis són un aborriments.

Les belles germanes Mas no cal que anyorin Sant Hilari des de la calma de Sant Climent del Llobregat, si allà són; quan elles vindran ja'ls putxinelis seran mig fosos i el volgut i meritíssim mestre Lambert ens dirà les bel·leses de la música.

Aquella caixa, la famosa caixa de cal gerperut, ha sigut retirada i per a complir la missió que ella complia els dies de festa, s'hi posa un senzell prestatge. Veus aquí el temps com reforma i substitueix les coses. Més de vint anys que la caixa col·locada arrambada a la paret del carrer havia conquerit el respecte d'una institució: ningú contra d'ella; per ella eren lletra morta les ordenances municipals i mai els agents del municipi havien tingut una censura. No més la mainada inexperta la feia correr a voltes i fins la malmenava, però ja'n sortia un altra desseguida i les mans de la Francisca o els seus nois la posaven al seu lloc. Tots els dies la caixa al costat de la porta; tots els dies sense fallar-ne ni un clavada allà com un vigilant amatent. No més les nits la ficaven dins, perquè no's malmetés.

I ara la caixa desapareix; els nois de la casa, els joves devien sentir una certa recança, un cert sentiment al treure-la, així com si profanessin un record. L'estètica, la perfecció de la botiga, això diràn, però ho diràn no pas del tot convençuts; sempre, sempre es fa un esforç per abolir lo vell, baldament sigui inservible com la caixa que l'acreditada ferreteria Ridaura tenia posada al costat de la porta.

Nosaltres que l'admiràvem i respectàvem com una institució vilatana, avui li dediquem un carinyós record, tot guaitant aquells claus que han de sostenir el prestatge i que d'aquí alguns anys també desapareixeràn, quan en el carrer hi hagin aceres i el municipi no vulgui estorbs pel carrer.

No més l'antiquada i rudimentaria caixa servint de prestatge a les festes podia obtenir el respecte de les lleis i de les Autoritats per sempre més.

FRITZ

L'estat dels nostres camps

Els blats

De no venir cap pedregada l'anyada de blat serà bastant abundosa.

Els nostres camps presenten un ric aspecte, sobre-tot els que varen sembrar-se darrerament, puig que els primerencs les pluges del Maig els trobà al plé de la floració i degut a la molta humitat en certs llocs de terra callosa hi han moltes espigues seques amb el gràbuit, causa aquesta de les arrels podrides.

Lo que fa entreveure la manca de coneixements tècnics d'agricultura als nostres pagesos és que, a pesar de l'experiència, son molts els que no saben escaldar la llavor per lliurar-se de que els camps estiguen tan proveïts de espigues carbonades, poguent atribuir-se a l'escaldar la llavor malament, siguent així la causa de tenir que menjar el pá molt més negre que no seria i naturalment no tant nutritiu.

De lo que podem felicitar-nos és que cada any augmenten els camps sembrats a mates i també augmenten les bones corades condicions principals per obtenir bon fruit i bona cullita.

Les patates

Avui per avui no pot dir-se en concret quina serà la cullita de les patates. Sols faltaria una mica de pluja aquesta setmana per calificar de mitjana o més la nostra anyada. Les notes que cada any amb el títol que encapsala aquest escrit publica L'ESTIUADA, comencen a donar fruit. Molts son ja els aficionats i fins pagesos i tot que han vist l'equivocació de sembrar-les massa espeses. Doneu una mirada als nostres camps i veureu com els que gasten més ufanó son precisament els en que han sembrat la llavor més clara. Molt hi ha per estudiar respecte a les classes de llavor que's fan al país. Per aquí, al poble, quasi tothom les sembra de *bufé* per ésser la que dona més producte. Al Padró, que parlant de patates no pot quedar enrrera, quasi tots els pagesos les sembren grogues; és el punt millor d'aquet país per les patates grogues.

Mes, aquest any no valen lo que solien per raó de la pluja. La patata groga o siga les den Jaumet (aixís les anomenen els pagesos) volen molt sol i poca pluja i aquet any va plourer massa i han quedat totes negades. Al Pla de les Arenes, la terra del *bufé* nano, hi ha llocs que son molt ufanoses i altres llocs molt raquítiques; això es degut al temps. Els que varen cavar-les mentres plovia s'han assecat quasi del tot, no aixís cavades més tard que son tendres i ufanoses.

Es una bona experiència; les patates no poden cultivar-se ni quan és massa moll ni quan fa massa calor. Exemple: ara mateix, si algú s'atreveix a fer la segona cavada a les patates, ja pot dir que seran mortes en pocs dies, i això passa igual amb les mongetes i altres plantes.

En resum, deixo consignat que si dintre vuit dies plou, encara hi haurà molts camps que s'hi cullirà una bona anyada.

SALVADOR NOGUERA.

Dites i refrans que s'usen en el poble de Sant Hilari i rodalia ⁽¹⁾

II

El vent del ram tira tot l'any.

Si per la setmana santa el cucut no canta, o és mort o prè a França.

Al temps del cucut si al dematí plou al vespre ja és eixut.

Per l'abril cada gota en val mil.

Pel maig cada dia un raig.

Qui per sant Pere va i no torna l'endemà, pel Juliol ha de tornar.

Per sant Andreu pluja o neu o fret molt breu.

Senyals al cel treballs a la terra.

Qui té vinya té tinya. (Aquesta dita denota molt bé que a la nostra vila les vinyes no hi prosperen, ni dintre l'agricultura la caracteritzen gens).

(1) En la llista primera de refrans una errada d'impremta feu dir, en un d'ells braç en lloc de baci com havia de dir.

Notes comarcals

La diada deportiva d'Hostalric

Festa altament simpàtica resulta la Diada deportiva que organitzada per el Grop Sportiu se celebrà, com se venia anunciant, el prop passat diumenge. No fou una festa vulgar i adonada, fou una festa de civilitat i de modernitat. Es en aquet sentit que és digna de lloanca la tasca empresa per el Grop Sport d'Hostalric, qui malgrat la seva modestia i el poc temps de ser fundat, ha pogut aconseguir un èxit tant merescut.

Des de primeres hores del matí ja començà a notar-se en la població un moviment anormal, preludiant que quelcom de desacomumat anava a tenir lloc. Gent per tot arreu, ciclistes que acudien de totes parts: tot indicava que l'èxit de la Diada no desmereixeria en lo més mínim a l'entusiasme i a la fè que hi havia posat la Comissió organitzadora.

A les 9 en punt i revestint l'acte una desacomumada solemnitat se celebrà l'ofici en honor de Sant Cristòfol, en el que hi assistí el Grop en pès.

A un quart d'onze donà començ la cursa ciclista de resistència. El nombre d'inscrits ascendien a 25, però desistiren de pendre-hi part una bona colla, quedant a l'hora de sortida 14 corredors. L'itinerari a seguir consistia en donar 3 voltes del km. primer de la carretera d'Hostalric a Sant Hilari fins a trobar la general de Madrid a França per la d'Hostalric a Tossa. El corredor que efectuà la primera volta amb més rapidesa fou l'Isidre Esteve, de Barcelona, empleiant en ella 50 minuts, essent 23 1/2 el nombre dels km.

Li seguiren en ordre, un agrupament de 5 corredors que trigaren 5 minuts en arribar. A la segona volta continuà en la mateixa forma, si be l'Esteve anava portant més notable aventatge. I fou ell, com tothom ho considerava indiscutible, que sigui el primer en arribar durant la tercera volta, resultant guanyador de la hermosa copa que regalà el senyor Baró de Quadras; el reconegut total de 70 h km. el cobrí en poc més de 2 hores i mitja. A l'arribar a la meta aquest notable corredor fou molt aplaudit per l'inmensa gentada que l'envoltà, felicitant-lo.

Tothom esperava amb creixent interès quin fora el corredor que s'emportaria el premi en metàl·lic donatiu del Dr. Pere Subirana. Passats 15 minuts de l'arribada de l'Esteve, el públic anuncià que s'apropava un nou corredor. Aquest fou en Rafel Vidal, de Hospitalet que guanyà aquest segon premi. Amb una diferència insignificant arribà en Dionis Mateu, a qui's concedí la medalla de plata, i la de bronze a l'Antoni Bartrina. Amb ben poca diferència també arribaren en Victori Samarini i en Francisco Hewitson, als quals se'ls concedí d'extraordinari un petit premi en metàl·lic. Seria prop d'un quart de dues quan finalitzà aquesta important cursa, en la que no's registrà el més petit accident, ni mancà el més insignificant detall d'organització, la qual fou molt elogiada per tots els corredors.

A la tarda, amb un llarg retràs a conseqüència d'haver-se acabat tant tard la festa del matí, donà començ la carrera de cintes. Un espectacle hermosíssim oferia el llarg passeig de la Miranda del Tordera. La gentada que s'hi congregà sigui tant extraordinària que be pot dir-se sens temença a pecar d'exageració que cap altre festa celebrada a Hostalric ha assolit un èxit semblant. I entre aquella atapaïda gernació, donant a la festa un marcat relleu d'encís, sobressortint auriolades de dolça beutat, les gracils testes femenines, que constituïen la nota de més atraienta simpatia, mereixent una especial menció la tribuna ont prengueren seien les damiseles ofrenadores de les cintes. I foren Breda, Sant Celoni, Arbu-

cies, Tordera i altres pobles els que portaren bells pomells per ajudar a formar aquesta toia femenina, que a ben segur que nostres ulls (malgrat que cada flor per si es admirable) trigaran temps a donar-se el pler de tant formosa contemplació.

Durant la carrera, degut al nombre excessiu de corredors i a l'aglomeració del públic, s'originà alguna petita discussió. Lo mateix succeí en la cursa de lentitut per discrepancia d'una part del públic amb el fallo del jurat. Se posà novament a discussió entre'ls jugadors, resultant vencedor en Josep Fonelles, de Girona.

Serien prop de les 6 quan finalitzaren les curses ciclistes, dirigint-se el públic cap al camp de sports per a presenciar el partit de foot-ball en el que tenien de contendir el Grop Sport d'Hostalric amb el F. C. Granollers per a disputar-se la copa del Dr. Joan Ventosa i Calvell. Começa a dos quarts de set actuant de referèe (amb motiu de trobar-se d'assistiment a la Diada) en J. Elies i Juncosa (Corredisses). El partit transcorregué animadíssim, apuntant-se durant la primera part un goal a favor de cada part, notant-se emperó un major genini del Hostalric, car la pilota se trobava molt sovint davant la porta contraria. Durant la segona part i malgrat que'l domini fos igual, el Granollers, per haver-se-li escapat al porter contrari la pilota de les mans, logrà un nou goal: No'ls sigui possible als d'Hostalric tornals-hi la revenja, doncs encara que la pilota no's mogué de la porta del Granollers el porter de la mateixa els salvà admirablement del constant perill que'ls amenaçava. Finalitzà el partit amb 2 goals a 1 a favor del Granollers.

I aixís finalitzà tant simpàtica festa de la que indubtablement se'n guardarà una grata recordança i haurà contribuït indubtament a fer arrelar el deport en aquesta comarca que tant mancada se'n ve trobant.

MOVIMENT D'ESTIUJADORS

La població s'ha animat notablement. L'entrada de forasters a la nostra vila és cada dia forta i persistent. De continuar aixís el dia 25 d'aquet mes hi haurà la mateixa concurrencia que'ls demés anys a primers d'Agost; quasi ens trobarem en plena temporada. Veus-aquí les persones que han arribat des dels darrers noms que apuntarem, a les quals de bon gran grat saludem:

D. Pere Vintró i família (Barcelona).—Don Francisco Ferrán, Sra. i filla Srta. Roseta (Barcelona).—D. Rafel Faura i família (Barcelona).—D. Dominique Colomer i senyora donya Maria Manaut (Barcelona).—D. Joan Ramonacho i Sra. (Tarragona).

El dissabte passat va arribar Donya Dolors Olivas, Vda. de Ribot, hereva de la casa Saleta, amb la seva família, i D. Joan de Noguera amb la seva distingida esposa (Sagaró—Girona). També es troba entre nosaltres l'il·lustrat crític musical de «El Correo catalán» D. Joaquim de Font i Boter, al qual saludem i desitgem un feliç estiuatge juntament amb la seva família.

D. Joan Artola i família (Campos—Mallorca).—D. Lluïsa Queralta (Vilanova del Camí).—D. Pere Rius (Barcelona).—D. Pau Segú i Sra. (Barcelona).—D. Tomàs Vidal i família (Barcelona).—D. Salvador Madrigal (Valencia).—D. Joan Amat i Sra. (Barcelona).—Don Ginés Balló (Barcelona).—D. Pere Freixa (Reus).—Antón Plana i Plana (Reus).—Senyors de Triay (Barcelona).—D. Concepció de Haro (Barcelona).

D. Sebastià Miró i Camps amb la seva esposa, mare, para polític i afillat Julià (Reus).

—Srs. de Ulmer (Barcelona).—Srs. de Masrera (Barcelona).—D. Guillem Puig i família; D. Dionís Conde i família; Doctor Cañellas i família; D. Joan Pérez Soria; D. Joan Grifó, i D. Antoni Vidal, tots de Barcelona.

D. Rafel E. Deleter i Sra. (Barcelona).—D. Salvador Bartolomes Cazador (Palma de Mallorca).—D. Consol Conejo i filles (Valencia).—D. Joan Estela i família (Barcelona).—D. Miquel Castany i família (Barcelona).—D. Romà Pascual (Sta. Coloma de Cervelló).—D. Pepeta Roca (Barcelona).—D. Miquel Oliva Pou (Mataró).—D. Josep Font i senyora (Horta).

D. Josep Serra i Huguet, amb la seva senyora i mare política (Sant Martí de Provensals).—D. Amalia Mora i fills (Barcelona).—D. Josep Maynou (Sant Celoni).—D. Jaume Carreras (Agullana).—D. Antón Guerrero (La Garriga).—Rnt. Alfred Sais (Valencia).—Don Josep Montfort i Sra. (Barcelona).—D. Josep Noguera (Barcelona).—D. Josep Borràs (Reus).

Al Balneari s'hi troba, com anteriors istius, el gran pintor Frederic Beltran amb la seva senyora, als quals saludem especialment.

D. Victor Pi i família (Barcelona).—D. Pere Llobera (Barcelona).—D. Miquel Pont i senyora (Vilafranca del Panadés).—D. Joaquim Omedes i família (Tortosa).—D. Dolors Casals, Vda. de Collell (Vic).—D. Ramona Cumeila, Vda. de Callís (Vic).—D. Ramira Prats i família (Barcelona).—D. Eulària Alibau i la seva filla Srta. Matilde Alibau (Barcelona).

D. Dolors Campañà, Vda. de Serra i neboda (Sant Andreu de Palomar).—D. Eugeni de Pagés i de Tutau i família (Barcelona).—Don Francisco Nogués (Reus).—D. Ramón Alsedà i Codina (Lleida).—D. Josep Serres (Lleida).—D. Josep Ruiz (Barcelona).—D. Ramón Codina (Barcelona).—D. Alfons Sala (Barcelona).—D. Ramón Olariaga (Biscaia).—Don Joan A. Caroggio i família (Barcelona).

D. Miquel Pantaleoni i Gusti i Sra. (Barcelona).—Srta. Maria Espadaler (Sant Quirce de Besora).—D. Francisca Piñana de Raga i donya Pilar Raga de Piñana (Tortosa).—Donya Adela Gomis (Barcelona).—D. Antoni Monsón i família (Sitges).—D. Caterina Rancini i fill (Barcelona).—D. Agna Mallofre, viuda de Mallofre, Vda. de Freixa i família (Barcelona), i família Oller.

D. Joan Arch i senyora (Barcelona).—Donya Leonor Ráfols (Barcelona).—D. Francisca Morera.—Sr. Casanovas i Sra.—D. Josep Fontdevila (Barcelona).—D. Joan Vila i senyora (Mataró).—D. Joan Guarro i Sra. (Barcelona).—D. Josep Aurell i família (Tarrasa).—D. Antón Paris (Picamoixons).—D. Lluís Tort i Sra. (Sant Feliu del Llobregat).—Don Francisco Crusat (Moyà).—D. Consol Lleys (Figueras).

D. Narcís Colom i família.—D. Miquel Olivàs (Mahó).—D. Josep Font i Sra. (Sant Andreu).—D. Manel Pedrol, Sra. i filles (Tarrasa).—D. Paquita Bas.—D. Antonia Homedes (Barcelona).

A tots bon istiu.

ILARIENC

Noves

Els empleats del municipi, agutzil, guarda urbà i encarregat de la llimpiesa pública, han estrenat nous uniformes. També s'han pintat el carro de la carn i el de regar, tot lo qual convenia de debò.

Una brigada municipal acaba d'arreglar els carrers i passeigs presentant la població bon aspecte, ja que per altre part l'Alcalde, nostre estimat amic don Ramón Pernau, posa molt

d'interés en fer complir les ordenances municipals, estant disposat a no tolerar aquelles fraccions que son un dever elemental.

Segons llegim als diaris de Barcelona, enguany també vindrà una colònia escolar de nois.

Avui deu haver-se acabat de construir i instal·lar la central de telèfons i locutori públic, al local del carrer de Valls, núm. 5.

Hem tingut ocasió de veure unes fotografies del sarcòfac trobat el passat hivern en uns terrenys de Carós i que tanta curiositat va despertar.

Més endavant en parlarem extensament.

Ses acreditades col·leccions de postals que desde anys ve publicant l'establiment «La Modernista» de Ximeno i Planas, s'han enriquit amb una de nova que presenta diverses magnífiques vistes de la població i voltants. I juntament amb aquesta col·lecció en Ximeno n'ha posat a la venda un altre també nova, de postals en color. Agram a l'amic Ximeno lo obsequi que 'ns ha fet de les noves i belles col·leccions del *St. Hilari postal*.

A l'Administració de correus hi han ditin-gudes les següents cartes dirigides a D. Maria Serra, carrer de la Rectoria; Artur Jané (postal) i Josep Massachs, molí den Buscà.

El mestre parroquial Rnt. Josep Puigbó ha sigut traslladat de vicari a Manresa.

Des del número vinent començarem a publicar les observacions de l'Estació Meteorològica i més endavant donarem com l'istiu passat un resum dels mesos d'hivern.

El dia 5 d'aquest mes va morir a la casa de Garraf (Sitges) don Isidre Riera i Puntí, persona molt coneguda i estimada a Barcelona i a la nostra vila, on des de molts anys venia a passar els istius.

A la seva desconsolada família i particularment als seus germans Segimón i Josep els hi fem present el nostre pèsam i en aquests moments de pena els hi reiterem nostra cordial amistat.

— *Barratets de Sant Hilari*.—Elaboració especial de la casa Manel Planas, carrer de Valls, 6. Es el postre acreditat i riquíssim.

Per a celebrar la Festa Major que té lloc els dies 29, 30 i 31 d'Agost, el cafè de l'Unió ha contractat la notable cobla «Peps de Figueras». La germandat de Sta. Rosa ha acordat contractar-ne, per la funció religiosa que celebra i per a tocar sardanes tarda i nit.

AVIS D'ADMINISTRACIO

Malgrat que L'ESTIUADA hagi sortit amb algun retràs, no variaran els preus de subscripció establerts pels anys anteriors. Ho advertim aixís, perquè qui no hi estigui conforme ho comuniqui aquets primers dies.

LA HISPANO HILARIENCA

SERVEI D'AUTOMOBILS ENTRE HOSTALRIC, ARBUCIES I SANT HILARI

Sortida de Barcelona: a les 7'21 matí i 2'25 tarde.

Arribada a Sant Hilari: a les 11'30 matí i 7 tarde.

Sortida de Sant Hilari: a les 5 matí i 2'45 tarde.

Arribada a Barcelona: a les 8'58 del matí i 7'5 de la tarde.

Despatx de bitllets a Barcelona: Rambla del Centre, n.º 6.

Preu, anada i tornada, 10 pessetes.

Imp. Fills de Domingo Casanovas, Ronda Sant Pau, 67. Telef. 2120 Barcelona

No patireu dels ronyons,
del fetge ni paidó;
viureu sempre sans i bons
si en totes les ocasions
i al menjar feu us diari
de l'aigua de Sant Hilari.

DIPOSITARIS A BARCELONA:

IGLESIAS I BERNABÉ

— ASSALT, 41 —

i al detall en totes les farmàcies i tendes
d'aigües minerals

CHOCOLATE AMATLLER CASA FUNDADA EN 1800 BARCELONA	 La casa AMATLLER, recomienda sus nuevos cho- colates marca LUNA á las personas de más fino pa- ladar.
---	---

TELEFON 3678 **EL CENTRO** FREU FIXE

Melchor, Culí i Tarrés

Ronda de Sant Pere, 5 (entre Plaça Catalunya i Urquinaona)
BARCELONA

NOVETATS PER A SENYORA

LLANERÍA, SEDERÍA I LLENCERÍA
BONICS I VARIATS MODELS DE BRUSES

Consultori Médic i Laboratori

per anàlisi d' orina, de

JOAN ESTIL-LAS I REIXACH

Especial per a malalties de la nutrició

Consulta de 10 a 12 i de 3 a 5

HORT-NOU, 3, BAIXOS

SANT HILARI SACALM

¡Automovilistes! Per guanyar premis i anar segurs monte

NEUMATICS CONTINENTAL

Doncs seguint inmillorable la seva qualitat han obtingut les victories següents:

Cursa de la Costa del Tibidabo, Vuit primers premis.—**Concurs de Navacerrada**, Les 3 Copes del R. A. C. E. i 4 medalles d'or.
Circuit Marroquí 500 Kms, Els 4 primers premis.—**Gran Premi de Rússia**, 1.er Scholl sobre Benz.—**Grand Prix de l'Automobile Club de France 752 Kms**, 1.er, 2.^{on} i 3.er sobre Mercedes.

MADRID

Sagasta, 6

BARCELONA

Passeig de Gracia, 61

LA HISPANO SUIZA

UNICA FÀBRICA ESPANYOLA D'AUTOMÓBILS

Chassis per a turisme:

12 | 15—15 | 20—30 | 40—45 HP. Alfons XIII

Chassis per a omnibus:

15 | 20 HP. i 30 | 40 HP.

Grupos marins:

15 HP. i 30 PH.

Tallers i oficines: BARCELONA — 279, Carretera de Ribas (Sagrera)

Restaurant Casanovas i Xocolateria del Liceu

HABITACIONS AMOBLADES PER A FAMILIES

BANY, LLUM ELÉCTRICA

Rambla del Centre, 3

(Davant del Teatre Liceu)

Teléfono 2340

BARCELONA